Ára: 200 FORINT

74. évf. 6. szám 2019. április 1.
Ádár 2.25. 5779.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Magyar külgazdasági képviselet nyílt Jeruzsálemben

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter és Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök magyar külgazdasági képviseletet nyitott Jeruzsálemben – közölte az MTI.

A külügyminiszter az eseményen mondott beszédében kiemelte: Magyarország és Izrael között valódi barátság van.

A képviselet megnyitása, valamint a magyar kulturális évad megrendezése Izraelben bizonyítja, hogy Magyarország milyen nagy jelentőséget tulajdonít az Izraellel ápolt kapcsolatoknak – mutatott rá.

Benjámin Netanjahu szerint rendkívüli jelentőségű a képviselet megnyitása.

Az izraeli kormányfő megköszönte, hogy Magyarország kiáll Izrael mellett a nemzetközi fórumokon, valamint határozottan fellép az antiszemitizmus ellen.

Benjámin Netanjahu: köszönjük Magyarország kiállását *Fotó: AFP*

200 izraeli vállalat 5500 embert foglalkoztat Magyarországon

Magyarország és Izrael gazdasági, kereskedelmi és befektetési kapcsolatai dinamikusan bővülnek, és az izraeli vállalatokkal folytatott együttműködés nagy segítséget jelent a magyar gazdaság dimenzióváltásához – mondta el az MTI-nek Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter telefonon Izraelből.

A politikus a Teva gyógyszeripari vállalat, a korábban Nav 'n Góként ismert NNG informatikai cég, a Tama Plastic Industry vegyipari vállalat és a Well Done mezőgazdasági cég vezetőivel találkozott Izraelben.

Szijjártó rámutatott: az izraeli cégek a legmodernebb technológiai színvonalat és a legújabb megoldásokat képviselik és alkalmazzák. Az izraeli cégek elégedettek a magyarországi gazdasági környezettel és a kormánnyal folytatott együttműködéssel, kiemelték a szakképzett munkaerő fontosságát és az alacsony adószint jelentette magyar versenyelőnyt.

A miniszter felhívta a figyelmet, hogy Magyarország és Izrael gazdasági, kereskedelmi és befektetési kapcsolatai dinamikusan bővülnek; 200 izraeli vállalat 5500 embert foglalkoztat Magyarországon, a két ország kereskedelmi forgalma tavaly meghaladta az 525 millió dollárt, és az elmúlt 10 évben a magyar export soha nem süllyedt 300 millió dollár alá.

Az Izraellel folytatott együttműködés a magyar gazdaság dimenzióváltásának időszakában egyre növekvő jelentőséggel bír – fogalmazott Szijjártó Péter.

Magyarország továbbra is fontos szerepet játszik az izraeli vállalatok üzleti stratégiájában, magyarországi jelenlétüket fenntartják, sőt szinte kivétel nélkül bővíteni fogják. Ezzel újabb munkahelyeket hoznak létre, és tovább növelik a magyar gazdaság technológiai színvonalát, így hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország a modern technológiára alapuló új világgazdasági korszak győztesei közé tartozzon – húzta alá Szijjártó Péter.

Yuval Rotem, az izraeli külügyminisztérium főigazgatója fogadja Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminisztert Jeruzsálemben
Fotó: MTI/KKM/Mitko Sztojcsev

Támogassuk együtt a Mazsihiszt!

Magánszemélyként idén is dönthetünk úgy, hogy a megfizetett adónk 1 százalékát felajánljuk egy technikai számmal rendelkező egyháznak. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének technikai száma: 0358!

A Mazsihisz a legnagyobb hazai zsidó közösséget képviselő történelmi egyház, amely azt vallja, hogy magyarnak és zsidónak lenni: közös érték. Büszkék vagyunk magyarságunkra és zsidóságunkra, évezredes történelmi, vallási és kulturális gyökereinkre, valamint azokra a nagy elődeinkre, világhírű tudósokra, művészekre és sportolókra, akik tevékenységükkel hozzájárultak hazánk hírnevéhez szerte a világban.

Szövetségünk minden magyar zsidó második otthona kíván lenni: egyaránt számítunk a zsinagógákba rendszeresen járókra, s azokra is, akik ritkábban látogatnak el templomainkba. Örömmel tapasztaljuk, hogy hatalmas érdeklődés fogadja az évente rendszeresen megrendezett kulturális és művészeti eseményeinket. Ez többek között annak bizonyítéka, hogy közösségünk nagyon sok jó barátra, lelkes szimpatizánsra számíthat a magyar társadalomban.

A Mazsihisz a neológ és a status quo vallási irányzatokat tömöríti, és büszkén képviseli közösségét. Tudjuk, hogy összetartozunk, de mindenki számára meghagyjuk a szuverenitás élményét és az ebből táplálkozó önfejlődés lehetőségét. Feladatunk, hogy minden érdeklődő számára elérhetővé tegyük vallásunk, történelmünk és hagyományaink tanulmányozását, valamint magas színvonalon működtessük széles intézményhálózatunkat a vallás, a kultúra, az oktatás, a szociális gondoskodás, a zsidó közélet terén. Közös magyarországi jövőnk építése érdekében együttműködünk civil szervezetekkel, a többi egyházzal és hazai zsidó közösségekkel. Szoros kapcsolatot ápolunk Izraellel és a nemzetközi zsidó világ fontos intézményeivel, szervezeteivel. Hiszünk abban a talmudi tanításban, miszerint „erőd a tág közösség, szellemed az egyéni tehetség", mert tudjuk: a közösség mögöttünk áll.

Az önök segítségével az elmúlt években iskolákat és kórházakat támogattunk, zsinagógákat újítottunk föl vidéken és Budapesten, fejlesztettük az oktatási intézményeinket óvodától egyetemig, nagy sikerű kulturális fesztiválokat, konferenciákat és ökumenikus vallási rendezvénysorozatokat tartottunk, állami forrásból korszerűsítettük a szeretetkórházunkat. Folyamatosan képviseljük közösségünket a legfontosabb zsidó világszervezetekben, rendszeresen felszólalunk a kirekesztés és az antiszemitizmus új formái ellen, elkötelezetten és elvszerűen hallatjuk hangunkat a történelemhamisító törekvésekkel szemben.

Ez az a közösségi munka, amelyet vallási és társadalmi küldetésünk szerint folytatnunk kell. Ahhoz, hogy továbbra is a tőlünk elvárható, magas szinten dolgozhassunk önökért, szükségünk van a támogatásukra.

Kérjük, hogy adójuk egyházi 1 százalékával támogassák munkánkat, és segítsenek abban, hogy együtt alakíthassuk közös jövőnket! Technikai számunk: 0358!

Példa nélküli csúcstalálkozó a Síp utcában

Az Európai Néppárt Budapesten tartózkodó frakcióvezetője, Manfred Weber megbeszélést kezdeményezett Heisler Andrással, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnökével. A legnagyobb hazai zsidó egyház vezetője tájékoztatta a politikust a Mazsihisz és a magyar kormány kapcsolatáról s különböző, a zsidó közösséget érintő kérdésekről.

Manfred Webert a Dohány utcai zsinagóga előtt *Frölich Róbert* főrabbi fogadta, akinek kalauzolásával a politikus megtekintette belülről is a létesítményt. Ezután a frakcióvezető *Heisler András*, a Mazsihisz elnöke és *Radnóti Zoltán* főrabbi társaságában köveket helyezett el az Emanuel-emlékfánál. Weber itt röviden válaszolt a sajtó kérdéseire, majd saját kezdeményezésére megbeszélést folytatott Heisler Andrással. Ezen részt vett *Ronald S. Lauder*, a ZSVK elnöke is.

A Mazsihisz elnöke a szövetség és a magyar kormány közötti kiterjedt kapcsolatokról adott tájékoztatást. Elhangzott, hogy más egyházakhoz hasonlóan a Mazsihisz is széles körben részesül állami támogatásban, a magyar kormány a zsidó vallásból fakadó speciális előírásokat tiszteletben tartja, biztonsági kérdésekben együttműködik a szervezettel, a zsidó közösség fizikai értelemben nem érzi magát fenyegetve. A magyar kormány és Izrael Állama közötti jó kapcsolat fontos a magyarországi zsidóság számára.

A csúcstalálkozó résztvevői: Heisler András, Manfred Weber és Ronald S. Lauder *Fotó: Nagy Ákos*

A tárgyaláson Heisler András nem hallgatta el a közbeszéd radikalizálódásának jeleit és azokat az emlékezetpolitikai kérdéseket, hatalomgyakorlási technikákat sem, amelyek a zsidó közösség számára konfliktusokat okoznak, de hangsúlyozta, hogy az Orbán-kormány tiszteli a zsidóság vallási és kulturális hagyományait, a fennálló viták nem az antiszemitizmusra vezethetők vissza.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége számára minden olyan európai pártcsalád fontos, amely tiszteletben tartja a kontinens zsidó hagyományait, a zsidó közösség vallási értékeit és érdekeit. Az ENP jó kapcsolatokat ápol Izrael Államával, fellép az emberi jogok, az emberi méltóság mellett, az antiszemita jelenségekkel szemben. A Mazsihisz arra kérte az Európai Néppártot, hogy a Fidesz megítélésében a fentieket figyelembe véve mérlegeljen.

A találkozó után Weber a sajtó kérdéseire válaszolt, az újságírók természetesen a nap legfontosabb belpolitikai hírével, az *Orbán Viktor* miniszterelnökkel folytatott megbeszéléséről faggatták. A frakcióvezető diplomatikusan kitért a konkrét válaszok elől, s a legtöbb kérdésre azt felelte: meg kell várni a március 20-i döntést azzal kapcsolatban, hogy mi lesz a Fidesz további sorsa a néppártban.

9 770133 350099 19006

Díjátadóval zárult az ORZSE fordítóversenye

A közelmúltban tartották a fordítóverseny eredményhirdetését az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemen.

Prof. dr. Vajda Károly, az ORZSE rektora, valamint *dr. Kunos Péter,* a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója ünnepélyes szavait követően került sor a Rabbiképző Goldziher-termében az idei héber–magyar, magyar–héber fordítóverseny eredményhirdetésére.

Az eseményen közel félszáz versenyző mérte össze tudását, méghozzá három kategóriában: kezdő, középhaladó és haladó. A résztvevőknek nehéz dolguk volt, hiszen a szervezők nem szó szerinti, ún. tükörfordítást, hanem gördülékeny szöveget vártak.

Vastag Emese átveszi a díjat dr. Kunos Pétertől

Fotó: Földi Bence/ORZSE

A kategóriákban az alábbi eredmények születtek (zárójelben a nyeremény):

Kezdő szint

1. hely: **Szabó Dália Hadassa** (30.000 Ft, 10.000 Ft-os utalvány a Carmel Étterembe, David Grossman könyve)

2. hely: **Krauth Eszter** (10.000 Ft, David Grossman könyve)

3. hely: **David Andrya** (5000 Ft, Ámosz Oz könyve)

Középhaladó szint

1. hely: **Vastag Emese** (30.000 Ft, 5000 Ft-os Hervis-utalvány, David Grossman könyve)

2. hely: **Rózs Groó Dávid** (10.000 Ft, David Grossman könyve)

3. hely: **Petróczy Panna** (5000 Ft, Ámosz Oz könyve)

Haladó szint

1. hely: **Losonczi Ágnes Krisztina** (30.000 Ft, 5000 Ft-os Libri-utalvány, David Grossman könyve)

2. hely: **Kurucz Ákos** (10.000 Ft, David Grossman könyve)

3. hely: **Zentai Benjamin** (5000 Ft, Ámosz Oz könyve)

Az eseményen a diákok felkészítő tanárai is könyvajándékban részesültek. A szervezők mindenkinek köszönik a részvételt, és várják a versenyzőket jövőre is!

„Legyünk együtt, ismerjük meg egymást!”

A Mazsihisz vezetése és rabbijai rendszeresen részt vesznek a Tihanyi Bencés Apátságban évente megrendezett vallásközi konferencián. Az idei tanácskozás témája már összeállt, erről beszélgettünk Réthelyi Miklós professzorral, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnökével, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egykori vezetőjével.

Az UNESCO az ENSZ egyik szakosított szervezete, amely intellektuális és etikai műhelyként, referenciaközpontként, nemzetközi etikai normák kidolgozójaként és konszenzusteremtő fórumként kíván működni. Fő feladatai az oktatás, a kultúra, a tudomány és a kommunikáció etikai aspektusainak vizsgálata, a pluralizmus erősítése, a kisebbségek jogainak elismertetése, a regionális együttműködés erősítése. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságát *Réthelyi Miklós,* a második Orbán-kormány volt minisztere vezeti, aki keresztény hívő emberként fontosnak tartja a különböző egyházak és felekezetek közötti párbeszédet. Egyik kezdeményezője volt a Tihanyi Bencés Apátságban először 2014-ben megrendezett vallásközi konferenciának, amely azóta is minden nyáron összeül. Az idei tanácskozásra is meghívást kap a Mazsihisz, amelynek vezetése és rabbijai az első tihanyi konferencián is ott voltak, hiszen az a magyarországi zsidó és keresztény közösségek együttéléséről szólt „Közös jövőnk – Közös felelősségünk” címmel.

Az első tihanyi tanácskozásnak köszönhetően kialakultak-e személyes, barátai kapcsolatai a zsidó vallás képviselőivel?

Igen, a hivatalos szervezeti együttműködésen túl nagy örömömre szorosabb kapcsolatba kerültem többekkel. Tihanyban *Korzenszky Richárd* bencés perjel vendégszeretetét élvezve, 2014-ben gyűltünk össze először, s hozzá kell tennem, hogy az első konferencia Izrael akkori magyar nagykövetének, *Ilan Mornak* az ötlete volt. A német megszállás hetvenedik évfordulója alkalmából arról beszéltünk, hogy a tragikus történelmi eseményről a magyar UNESCO-nak is meg kellene emlékeznie, s ekkor említette meg a nagykövet úr, hogy rendezhetnénk egy konferenciát a magyarországi zsidó és keresztény közösségek együttéléséről, hiszen ezzel a témával a második vatikáni zsinat is foglalkozott. Konzultáltunk *Heisler Andrással,* a Mazsihisz elnökével, s meghívtuk a rabbikat is, hogy legyünk együtt, ismerjük meg egymást. Ami olyannyira sikerült, hogy az egyik katolikus teológiatanár meg is jegyezte: életében nem került olyan helyzetbe, hogy ennyi rabbi lett volna körülötte. Abban, hogy az első tihanyi konferencia jó hangulatban lezajlott, személyesen nagy szerepe volt a Mazsihisz elnökének, András ugyanis igen jól kezelt egy nagyon feszült helyzetet.

Mi történt?

Elkövettünk a szervezés során egy figyelmetlenséget: a tanácskozás első napja pontosan a német megszállás hetvenedik évfordulójával esett egybe, ami finoman szólva sem volt túl elegáns. Természetesen nem volt benne semmi szándékosság. Az egyeztetéseken a különböző állami és egyházi ünnepeket vettük figyelembe, hogy mindenki el tudjon jönni, és a megszállás napjával nem számoltunk. Emiatt az első nap feszültségek alakultak ki, mi meg ott álltunk tanácstalanul, féltünk, hogy a figyelmetlenségünk miatt összeomlik az egész. De a tanácskozás második napján megjött András, és olyan jól föloldotta a feszültséget, hogy meg voltunk mentve. Az első konferencia után igen jó kapcsolataim alakultak ki a zsidó közösséggel, azóta is kapok meghívásokat zsidó vallási eseményekre, például az újév megünneplésére, amire el is szoktam menni. Vagy megemlíthetem azt az együttműködést a Páva utcai Holokauszt Emlékközponttal, amelynek keretében bemutatták az „Egy magyar demokrata – Szentágothai János politikai hitvallása” című könyvemet, amelynek anyagát én válogattam össze és én láttam el jegyzetekkel. A tihanyi tanácskozást azóta még több is követte, ezekben a hetekben készítjük elő az ötödiket.

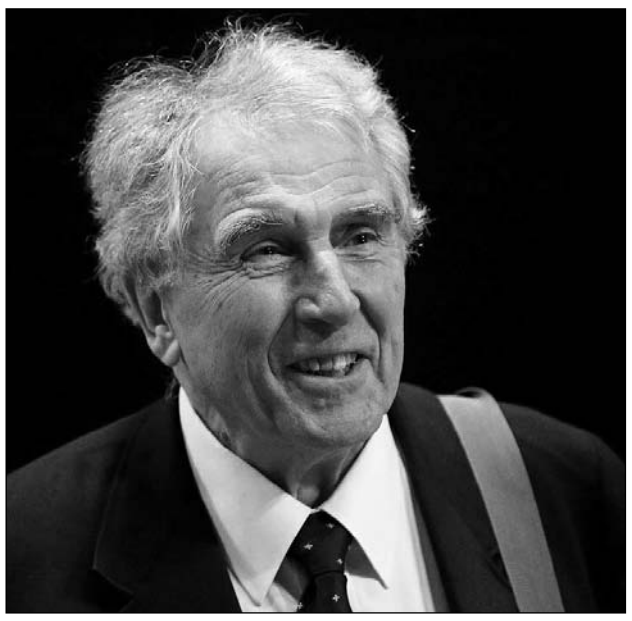

Réthelyi Miklós

Idén mi lesz a központi téma?

A felelősséget járjuk körül több témában. Így szóba kerül majd a felelősség kérdése a széles nagypolitikában, az egyéni felelősség és a hívő ember által hitt transzcendencia összefüggései. Mivel igyekszünk a fiatalokat is megszólítani, külön blokkban foglalkozunk majd az elektronikus és digitális kütyükkel, amelyek sok fiatalt függővé tesznek, olyannyira, hogy egyes kutatási eredmények szerint a fiúk és a lányok között éles szakadék alakulhat ki: az előbbiek ugyanis inkább a kütyükkel foglalkoznak, míg a lányok többet törődnek az önfejlesztéssel. *Soltész Miklóssal,* a Miniszterelnökség államtitkárával dolgozunk együtt a szervezésben, az időpont is megvan már: június 12–13.

Kácsor Zsolt/Mazsihisz

Körzeti kitekintő

Debrecen

Az esti imádkozás után a hitközség kultúrtermében gyűltünk össze zájin ádár alkalmából, melynek többszörös jelentőségéről *dr. Asher Ehrenfeld* főrabbitól hallhattunk. A főrabbi felidézte legnagyobb prófétánk, Mózes alakját, akinek születési és halálozási évfordulója ez a nap. De egyben ez a chevra kadisa, az áldásos tevékenységet végző szent egylet napja is. Az 1821-ben elhunyt Eizik Taub nagykállói csodarabbinak szintén ekkorra esik a jahrzeitja. Az egykori szerencsi pásztorhoz, a későbbi cádikhoz kapcsolódik a magyarországi chászidizmus megalapítása. Számtalan történet maradt fenn a keletmagyarországi zsidók körében a mindenki által nagyon tisztelt, nagy tudású rabbiról. Bál Sém Tov már gyermekkorában felismerte tehetségét, és elküldte Nickelsburgba tanulni. Nagykállónak és térségének lett a vallási vezetője. Tudása Mózeséhez hasonlítható, és zenei tehetsége is megmutatkozott. Többek között az ő nevéhez fűződik a Szól a kakas már című dal is, melyet az egész világon ismernek, sőt magyarul is éneklik. Nekünk most *Éliás Viktor* kántor adta elő, más – liturgikus és világi (izraeli) – énekekkel egyetemben.

Megemlékeztünk a közelmúltban elhunyt hét hittestvérünkről is. Legyen emlékük áldott!

Természetesen jólesett elfogyasztani a hagyományos kocsonyás halat, kis pálinka és bárchesz kíséretében. *Amálka*, a főszakácsnő nagyon finomat tálalt elénk.

A főrabbi felhívta figyelmünket a Megila olvasására, illetve meghallgatására, *Horovitz Tamás* elnök pedig műsoros púrimi estre invitálta a kilét.

A másnap reggeli imádkozás után idén egyénileg utaztunk Nagykállóba, Eizik Taub sírjához, ahová ilyenkor zsidók ezrei látogatnak el messzi földről, hogy emlékezzenek a csodarabbi alakjára. Nekünk feladatunk, hogy őrizzük őseink szellemiségét!

Pécs

A hitközség éves közgyűlésén *Schönberger András* főrabbi először megemlékezett az elmúlt esztendőben elhunyt hittestvéreinkről, majd eredményes munkát kívánt a tanácskozásnak.

Goldmann Tamás elnök előterjesztette a 2018. évi zárszámadásról szóló jelentést, azután ismertette a 2019. évi költségvetés tervezetét. A közgyűlés a jelentést és a javaslatokat elfogadta.

A hitközség tisztségviselőinek mandátuma az alapszabály előírása szerint lejárt, ezért új választásokat kellett tartani.

A közgyűlés tagjai titkos szavazással megválasztották az elnököt Goldmann Tamás és az alelnököket *Kürti Mihály* és *Madaras Gábor* személyében, valamint a nyolctagú elöljáróságot. A Szociális Bizottság elnöke *dr. Stark Andrásné* lett, a Számvizsgáló Bizottság elnöke *dr. Kaiser László.* A Mazsihisz képviselő-testületének tagjaivá *Goldmann Tamást, Politzer Ágnest* és *Grósz Gábort* választották.

M. E.

A **Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik a 2018. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 110.686 Ft-ot a veszprémi zsidóság történetéről szóló könyv nyomdai költségeire fordítjuk pályázat önrészeként, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2019. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: **18927467-1-19**.

***

Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. **Igaz Emberekért Alapítvány.** Adószámunk: **18040094-1-42.**

* * *

Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány, 1146 Budapest, Thököly út 83. Adószám: **18170696-1-42.** Adója 1%-ával támogassa a zuglói templomkörzet közösségét! Köszönjük, hogy adója 1%-ának felajánlásakor munkánk segítésére gondolt.

Fahidi Éva is meghatódott

Egy nemrégiben alakult, új debreceni zsidó csoportosulás délutáni sétával és közös imádkozással emlékezett meg a holokauszt áldozatairól. A hajdúsági megyeszékhelyen akadozik a hitélet, hiába van Izraelből érkezett ortodox rabbi, a két zsinagóga egyikében sincs napi rendszerességgel minján, a tíz fő nehezen jön össze. Az évek óta tartó személyi és ideológiai viták után egy közel húszfős társaság – ma is aktív egykori hitközségi tagokkal az élén – úgy gondolta, hogy újraéleszti a status quo hagyományokat és megalakítja a Debreceni Status Quo Zsidó Egyesületet. A hivatalos bejegyzést elindították, *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke messzemenő támogatásáról biztosította a híveket. Első akciójuk a városban lévő botlatókövek előtti tiszteletadás volt. *Fohn György* egyesületi tag szervezésében az összes emlékhelyet felkeresték. Külön megtiszteltetés volt számukra, hogy *Fekete László* főkántor énekével és imáival az eseményt elismerte a Mazsihisz is. Az első helyszín *Fahidi Éva* egykori szülőháza volt. A kiváló írónő betegsége miatt nem volt jelen személyesen, de örült Fohn Györgyék kezdeményezésének, és megható levélben mondott köszönetet. Szintén hálás sorokkal emlékezett meg az akcióról az egykori debreceni, ma Izraelben élő újságíró, *Précz Géza* (*Gideon Peer)* is. A cívisvárosi status quósok közösen dolgoznak majd a jövőben egyes társhitközségekkel. A közelgő peszáchi napokat púrimhoz hasonlóan együtt töltik majd a gyöngyösi kile tagjaival a hevesi városban.

1944. MÁRCIUS 19.

Kp. Bérmentesítve, Bp. 72.

ÚJ ÉLET

Barabás Tamás, Kardos Péter, Landeszman György, Lazarovits Ernő, Salgó László, Schmelzer Herman I., Sós Péter és Zsadányi Oszkár írása, Bródy László verse

XXXIX. évfolyam 6. szám 1984. március 15. | A MAGYAR IZRAELITÁK LAPJA | EGYES SZÁM ÁRA: 5,— Ft

Vasárnap volt. A kora tavaszi napfény aranyos sugarakat vetett a fővárosra. Volt, aki erre a napra látogatást tervezett. Rég nem látott rokonhoz indult volna vidékre, beszélgetni a napi gondokról – mert egyre több volt... Kirándulóidő. A budai hegyek fái – rügyfakadás előtt – városlakók ezreit csábították a szabadba... A sikló, amely ott kígyózott a királyi vár épületmonstruma felé, e napra csúcsforgalmat várt... A Pesti Izraelita Hitközség e napra hirdette meg szokásos évi közgyűlését...

A vasárnapi ünnepi csendet egyszerre csak megtörte valami. A csukott ablakokon keresztül tompa moraj hallatszott. Ez nem a városi járművek zaja volt. Nem a megszokott, orrmotoros kék autóbuszok keserves erőlködése, nem a kék taxik jellegzetes dörmögése. Ez egy monoton és tompa zaj volt... Kihajoltunk az ablakon, és döbbenten figyeltük a végeláthatatlan járműoszlopokat... A motorkerékpárokat, a terepszínű autókat, a ponyvával borított rejtélyes járműveket, amint szinte ünnepélyes lassúsággal gördültek be a városba... A teherautó platójának némelyikén szürke rohamsisakos katonák ültek, s a gyakran felbukkanó zászlók, jelvények között egyre többször villant elő egy kereszt, amelynek mind a négy ága derékszögben volt megtörve – olyan, amelyet azokban az években gyakran láttunk a Magyar Futárban és még több más képes újságban is. Úgy hívták, hogy horogkereszt... „bejöttek a németek", hallatszott innen-onnan...

Ma már tudjuk, hogy ezen a napon kezdődött meg a magyar nép tragédiájának utolsó felvonása és az addig is jogfosztott magyar zsidóság tényleges és kíméletlen felszámolása és kiirtása. Az ezt megelőző negyedszázad történetét ismerve meglepetést ugyan okozhatott az, ami 1944. március 19-én történt, de váratlanul semmiképpen nem jött...

Hogyan jöhetett volna váratlanul, amikor még mindenki emlékezett Izsákra, Orgoványra, a különítményekre... A vérvádak ugyan már csak az emlékekben éltek, de a munkaszolgálat, a zsidótörvények már nagyon is a jelen eseményei voltak.

Akkor már zsidó nem lehetett középiskolai tanár, világszerte megbecsült és elismert magyar zsidó tudósok nem lehettek a Tudományos Akadémia tagjai, újságok és folyóiratok éveken át izgattak ellenünk, a kor megbecsült, anekdotázó kedvű írója azt mondta: antiszemita az, aki a kelleténél jobban gyűlöli a zsidót...

Azt hiszem, megállapíthatjuk: volt előzménye annak, ami 1944. március 19-én történt... Ami pedig utána – a legapróbb nyomorúságtól, a legnagyobb tragédiáig –, az már történelem, amelynek egyre kevesebb a közvetlen tanúja... A kevés közvetlen tanú is – érthetően – a nagy tragédiára emlékezik. Érthető! Ki törődik ma már azzal, hogy akkoriban pl. külön húsjegy, olajjegy volt a zsidók számára, hogy nem mehettek be a trafikba cigarettáért, hogy a villamosnak csak a pótkocsijára szállhattak fel.

De most, amikor ezen események 40. évfordulójára emlékezünk, mindent fel kell idéznünk! Nem azért, hogy sebeket tépjünk fel, hiszen akiknek feltéphetnénk, egyre kevesebben vannak. Inkább azért, hogy megsebezzük azokat, akik azóta születtek. Éspedig azért, hogy a kortársaink és az utódaink örökre megtanulják és megjegyezzék, hol a helyük ebben a nagyon bonyolult világban, felismerjék a már nem is mindig olyan burkolt kísérleteket, amelyek a világ különböző tájain felbukkanva a fasizmus rehabilitálását szolgálják.

A nosztalgia divatját éljük. A mozi vásznán a Don-kanyar látszik. A kegyetlen hóvihar a magyar bakák holttestét fehér lepellel takarja be, miközben a hangszóróból a kor legnagyobb sztárjának búgó hangja szól: „Jó éjt, drága kis hadnagyom, jó éjt!" A lemezjátszó korongján ismét szól a „Csak egy nap a világ", és Karády Katalin varázslatos hangjával dúdolja, hogy „Nincs kegyelem!"

Nem akarok ünneprontó lenni. Tudom, hogy a mai öregek akkor fiatalok voltak, és az emlékezés aranyos derűje megszépíti a múltat. Tudom, hogy nagy élvezettel hallgathatja valaki a nosztalgiahullám valamennyi termékét anélkül, hogy visszakívánná azt a rendszert, azokat az időket, amelyekben ezek slágerek voltak.

De...

Hadd idézzem itt a Szentírásból Kohelet könyvének egyik mondatát: „Ne mondd azt, miért voltak a régi idők jobbak a mostaniaknál, mert nem bölcsességből kérdezed ezt."

Ha egy-egy régi lemez hallgatása közben „azok a régi szép idők" jutnak eszünkbe – ne csak az egyén, hanem a zsidó közösség, a magyar zsidó felekezet szemével is nézzük, fülével is hallgassuk...

Egyet tudomásul kell vennünk! Ami 40 éve történt, az nem csak 6 millió áldozatot jelent, nem csak mérhetetlen és hasonlíthatatlan szenvedést. De ki tudja, meddig még, jelenti a mártírok kései utódai, vagyis a mi lelkünk és tudatunk meghasonlását is! A túlérzékenységet is! Ahogy az újságokban, könyvekben a sorok között a legkisebb kétértelműséget is a mi kárunkra próbáljuk értelmezni... Igen! És még valamit. Amikor a kor divatos dizőze szól a lemezjátszó hangszórójából, nekünk nem az Arizona mulató süllyedő-emelkedő színpada jut eszünkbe, hanem apánk és testvérünk, akik ezalatt, midőn a slágereket az „inasok is fütyülték", ott álltak fegyvertelenül az aknamezőkön. Amikor Latabár Kálmán – aki egyébként igaz emberként viselkedett azokban az időkben – azt énekli a korabeli közepes magyar film slágereként, hogy „Mámorba, táncba szédülünk", akkor nekünk nem a Royal Apollo mozi fényes nézőtere jut eszünkbe, hanem az, hogy e film forgatásakor a magyar zsidóság színe-java már vagonokban Auschwitz és a többi koncentrációs tábor felé tartott...

Sorolhatnám... Így él lelkünkben minden , ami akkor, 40 éve történt...

Gyászév van. Minden testvérünk gyászol valakit. A közösség a kihalt hitközségeket, az elárvult imaházakat, a meggyalázott imakönyveket és tóratekercseket, a feldúlt temetőket és mártíremlékműveket, az elégetett, elgázosított milliók utolsó emlékeztetőjét, a házakat és a lakásokat, amelyekben nem ragyog fel már soha többé a péntek esti gyertyák szelíd fénye.

S van még egy hely, egy kegyeleti hely, amelyről elég kevesen tudnak. A Rákoskeresztúri temető mártíremlékműve mögött van egy sírhant. Ez a sír rejti magában azokat a tórákat, imakönyveket, amelyek gazda nélkül maradtak, s amelyek szintén áldozatai lettek a borzalmak idejének.

Jizkaur! Emlékezz! – szólítunk Téged, Testvérünk, ebben az esztendőben a zsinagógákban és a temetőkben, mártír-emlékünnepélyeken és gyászüléseken.

Lau sziskoch! Ne felejts! – keresünk Téged, Testvérünk, ebben az évben, aki bárhová is szakadtál e hazától, de ezen az évfordulón itt vagy velünk – mert most együtt dobban a szívünk és együtt könnyezünk!

Kardos Péter

(Megjelent a 40. évfordulón.)

Meghalt a kém, aki elkapta Adolf Eichmannt

92 éves korában Tel-Avivban elhunyt Rafi Eitan korábbi Moszad-ügynök és izraeli politikus, aki 1960-ban az Adolf Eichmannt Argentínában elfogó csapatot irányította.

Rafi Eitan Oroszországból bevándorolt zsidók gyermekeként egy kibucban született 1926-ban, az akkori brit mandátum területén. 1948-ban megsérült a függetlenségi háborúban. Miután leszerelt a hadseregből, először a belföldi elhárításhoz, a Sin Béthez csatlakozott. Gyorsan emelkedett a ranglétrán, és hamarosan a Sin Bét és a hírszerzés, a Moszad egyik vezetője lett.

1960-ban Eitan vezette azt a Moszad-ügynökökből álló csapatot, amely Argentínában elfogta az ott rejtőzködő náci háborús bűnös Adolf Eichmannt. A holokauszt egyik legfőbb felelősének tartott Eichmannt Izraelbe vitték, ahol bíróság elé állították. A tárgyalás végén az izraeli bíróság bűnösnek találta hatmillió zsidó szisztematikus kiirtásában, és halára ítélte.

Eitan később Menáhem Begin izraeli kormányfő terrorizmusellenes tanácsadója lett, a 80-as években azonban napvilágra került, hogy az irányítása alatt álló hírszerző szervezet kémet épített be az amerikai védelmi minisztérium állományába. Jonathan Pollard át is adott amerikai információkat Izraelnek. 1985-ös lebukása után Pollardot 30 év börtönre ítélték, az FBI Eitan ellen is elfogatóparancsot adott ki. Az ügy miatt akkor mélypontra süllyedt Izrael és az Egyesült Államok kapcsolata.

A 90-es években Eitan mezőgazdasági és építőipari vállalkozásokba kezdett, főleg Kubában. 2006-ban az Izraeli Nyugdíjasok a Kneszetben (GIL) párt színeiben bejutott a parlamentbe, és pártja a kormánykoalíciónak is tagja volt, így Eitan nyugdíjügyi miniszter lett Ehud Olmert kormányában.

Eitant Benjámin Netanjahu miniszterelnök búcsúüzenetében az „izraeli hírszerzés egyik hősének" nevezte, Reuven Rivlin államfő pedig „született harcosnak", aki „mindig ragaszkodott küldetéséhez és ahhoz, amit igaznak gondolt".

Kibic

A német nőknek nagyobb szerepük volt a népirtásban, mint ahogy eddig gondoltuk

A háború után az a kép alakult ki, hogy a holokausztot német férfiak követették el, miközben női honfitársaik a hátországban dolgoztak, vezették a férj és apa nélkül maradt háztartásokat. A háború után pedig szenvedtek a szovjet katonák brutalitásától, és kemény munkával járultak hozzá az újjáépítéshez. Az újabb kutatások azonban arról szólnak, hogy a német nők tettestársként vagy szemtanúként szintén felelősek a népirtásokért.

Nők a náci Németországban

A háború utáni mítoszok közé tartozott az apolitikus nő mítosza. Számos nő vallotta bíróság előtt, hogy ők mindössze megszervezték hivataluk életét, vagy gondoskodtak a hétköznapi élet működéséről. Csakhogy **a női lakosság kétharmada, 13 millió fő tevékeny tagja volt valamelyik náci pártszervezetnek,** csak a hadsereg 500 ezer fiatal nőt képzett ki fontos kisegítő munkára, és **közülük kétszázezren keleten szolgáltak, ahol a zsidókat milliószámra pusztították. Adatrögzítők, titkárnők adminisztrálták a deportálásokat. 30 ezer nő dolgozott az SS és a Gestapo kötelékében,** és a gyarmati kormányzók, főbiztosok ügyintézésében további 10 ezer titkárnő vett részt. Ezek a hivatalok feleltek a helyi lakosság, köztük a zsidók ügyeinek intézéséért. **Számos feleség, menyasszony csatlakozott a Lengyelországban, Belorussziában, Ukrajnában szolgáló német katonákhoz.** Az elcsatolt lengyel terület egyik körzetében, amelyet „germanizálási" laboratóriummá neveztek ki, **tanítónők ezreit alkalmazták, és 400 ezer vöröskeresztes ápolónő teljesített szolgálatot ezeken a területeken.** Tehát **nők százezrei látták közvetlen közelről a zsidók gettósítását, kivégzését.** Voltak közülük olyanok, akik nem érték be a szemtanú szereppel, hanem részt vettek a gettókon belüli tömeggyilkosságokban, és eljártak a tömeges agyonlövésekre is. **Ezektől a nőktől elvárták, hogy ne csak erkölcsi támogatást nyújtsanak az öldöklésben megfáradt német katonáknak, hanem a feladatukhoz tartozott az is, hogy a tömeggyilkosságok, deportálások helyszíneinek közelében étellel-itallal megrakott asztalokat állítsanak fel.** És ne feledkezzünk meg a női táborok női őreiről sem, akiknek átlagéletkora 26 év volt, a legfiatalabb épphogy betöltötte a 15-öt.

Hogyan váltak ilyenné?

A náci rezsim a német nőktől politikai konformizmust követelt. **Az ideológia sulykolása tízéves korban elkezdődött, és 1936-tól kötelezővé tették a tagságot a Hitlerjugend női tagozatában,** a Német Lányszövetségben. Nők százezrei jártak gyűlésekre, ünnepi parádékra, munkát vállaltak gazdaságokban. **Hitler szerint a fiatal nők legfőbb feladata, hogy egészségesek és szépek legyenek, majd egészséges gyermekeket szüljenek.** A német lányok már fiatalon azt tapasztalták, hogy tombol a politikai erőszak, megtanulták, hogyan viseljék el ezt, és hogyan lépjenek fel a kiválasztott ellenségekkel szemben. **Az, hogy ne vegyenek tudomást a zsidók szorult helyzetéről, egyfajta társadalmi normává vált.**

A keletnek szüksége van rád!

Lengyelország lerohanása után **a keleti élettér olyan terület volt, ahol minden lehetségessé vált. Ez az a hely, ahol a tömeggyilkosságok nagyüzemei együtt és egyszerre épültek az utópisztikus kolóniákkal, ahová csak a németek léphettek be.**1943-ban több mint 300 ezer német nőt küldtek Lengyelországba, hogy gondoskodjanak azokról a népi német menekültekről, akik Romániából, Ukrajnából sereglettek a kijelölt lengyel falvakba. A bevándorló németeknek úgy kellett tekinteniük a „bennszülöttekre", mintha vademberek lennének, akiket civilizálni kell. Legalábbis a náci propaganda ezt harsogta. Az **Általános Keleti Terv húsz éven belül 30–50 millió közötti „alsóbbrendű" szlávot akart megöletni,** hogy helyet csináljon a német telepeseknek. Így aztán több tízezer német nő és férfi nyüzsgött ezen a területen: női alkalmazottak működtek a postákban, hivatalokban, tanítónők, titkárnők, ápolónők és feleségek tartózkodtak a Lengyelországtól elcsatolt területeken.

A cinkosok

Egy 1933-as törvény értelmében **a tanítóknak be kellett jelenteniük a fogyatékos gyermekeket, akiket aztán összegyűjtöttek és kivégeztek. A tanítók elmegyógyintézetekbe szerveztek tanulmányi kirándulásokat,** hogy a diákokban tudatosodjék faji egészségük. **Az ápolónők** részt vettek a szellemi és testi fogyatékosok kórházi szelektálásában, **elkísérték az áldozatokat a gázkamrákig vagy beadták nekik a halálos injekciót.** A keleti területekre rendelt tanítónők, ápolónők **közelről szemlélték a zsidók kivégzését, óhatatlanul is tanúi voltak az utcai kegyetlenkedéseknek.** A bátrabbak merő **kíváncsiságból a gettókat is felkeresték, sőt shoppingtúrákat is szerveztek ide,** mert a szerencsétlen zsidók egy kis élelmiszerért cserébe bármit odaadtak nekik. Mindenesetre nem közülük kerültek ki a gyilkosok, hanem a titkárnők és a feleségek sorából. Ha a keleten tartózkodó nők láttak valamilyen zsidók elleni atrocitást, csak vállat vontak: nem az én dolgom, mi közöm hozzá. **A beléjük nevelt antiszemitizmus érzéketlenné tette őket a zsidók sorsa iránt.**

A gyilkosok

A titkárnők az állami bürokrácia fogaskerekei voltak, akik megszervezték és végrehajtották a holokausztot. A **Gestapónál dolgozó titkárnők ezrei voltak közvetlen tanúi és adminisztratív cinkosai a tömegével elkövetett bűnöknek.** Az elkövetők, a női gyilkosok többsége azonban **az SS-feleségek és a tábori őrök közül került ki. A feleségek közül nem egy örömmel ölt.** Voltak köztük olyan, aki időnként belátogatott a gettóba, és falhoz csapkodta a kisgyerekeket. Mások ölésre biztatták a párjukat, rátették a kezüket a zsidók tulajdonára, **ellátogattak a kivégzésekre, kávét és süteményt szolgáltak fel a gyilkosoknak.**

A német nőknek a háborúban játszott szerepét nem értelmezhetjük többé úgy, hogy csak a hátországban teljesítettek szolgálatot, és később a szovjet megszállás szerencsétlen áldozatai lettek. **Hitler egy új, háborús nőtípust tenyésztett ki: olyat, aki érzéketlen a tömeggyilkosságok áldozatai iránt, és olyat, aki maga is örömmel megmerül a vérengzésben.**

torimaskepp.blog.hu

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Németország

Josef Schuster, a Németországi Zsidók Központi Tanácsának elnöke javasolta, hogy a keresztényekhez hasonlóan a hadsereg zsidó és muzulmán tagjai számára is biztosítsák a vallásuk gyakorlásához szükséges feltételeket. Az elnöknek a Frankfurter Allgemeine Zeitungban megjelent nyilatkozata szerint „a zsidó fiatalok Németországot hazájuknak tekintik”, és „itt az ideje, hogy a régi gyakorlatot helyreállítsuk”. Az első világháború idején mintegy százezer zsidó szolgált a hadseregben, akiknek vallási életét 81 tábori rabbi segítette. A Bundeswehrben jelenleg 400 zsidó és 1500 muzulmán katona szolgál. Már hét éve folyik a tábori imám poszt hivatalos engedélyeztetési eljárása, de ennek befejezése egyelőre nem látható. Jelentős török közösség él Németországban, de a két ország közötti feszültség nehezíti a rendezést. Félelmek vannak a külföldön képzett imámok alkalmazásával szemben is, mert gondolkodásmódjuk gyakran szemben áll az európai értékekkel. A lényeges különbségek ellenére a tábori rabbi és imám funkciók létesítése csak egyidejűleg történhet meg.

Németország. Josef Schuster szerint a zsidó fiatalok Németországot hazájuknak tekintik

Guatemala

A Diario Judío mexikói hírportál ismertette, hogy a guatemalai főváros Guadalupe szegénynegyedében a zsidó közösség képviselői 150 embert megvendégeltek, és tisztálkodószereket tartalmazó csomagokat osztottak szét közöttük. Hasonló humanitárius akciókat az ország különböző részein havonta rendeznek, a segítségnyújtással viszonozni kívánják a guatemalaiak Izrael, valamint a helyi zsidóság iránti rokonszenvét és támogatását. A 15,5 millió lakosú közép-amerikai országban mintegy 1000 hittestvérünk él, akik több vallási intézményt működtetnek. A hitközségnek három zsinagógája van, és Guatemalavárosban egy kóser élelmiszereket árusító üzletet is nyitottak. A zsidók többsége a 19. század második és a 20. század első felében érkezett, főleg Németországból és a közel-keleti országokból. 60 százalékuk askenázi, a többiek viszont a szefárd rítust követik. A júniusban tartandó elnökválasztáson egyébként Jichák Farhi guatemalai–izraeli kettős állampolgárságú üzletember is indulni fog.

Guatemala. Ételosztás a szegénynegyedben

Egyiptom

Abdel-Fattáh esz-Szíszi államfő fogadta az amerikai zsidó szervezetek küldöttségét, és megígérte a kairói Bassatine temető megtisztítását és rendbehozatalát, amit Magda Haroun, az egyiptomi zsidó közösség vezetője már több alkalommal kezdeményezett. Ahmed szultán a 9. században adományozott egy sivatagi területet a zsidóknak, akik ott kialakították a világ egyik legrégebbi, ma is működő sírkertjét. Az utolsó temetés 2013-ban történt. Helyi források szerint a hajléktalanok eltávolításával és a környező falak rendbehozatalával a helyreállítás megkezdődött. A múlt század harmincas éveiben közel nyolcvanezres zsidó közösségből alig néhány tucat, elsősorban idősebb személy él jelenleg Egyiptomban. A hívők a szefárd rítust követik. Hitközség nem működik, de Kairóban és Alexandriában egy-egy zsinagóga található.

Egyiptom. Rendbe hozzák a kairói zsidó temetőt

Kuba

A havannai Patronato Közösségi Házhoz tartozó konzervatív Bet Shalom zsinagógában egyszerre 21 különböző korú házaspár chátunáját rendezték meg, akik korábban már polgári házasságot kötöttek. A legidősebb pár 55 éve él együtt. A chupa alatt tartott szertartást három argentin rabbi végezte, mivel a közösségnek nincs állandó vallási vezetője. A csoportos esküvővel egyidejűleg 70 betérés is történt, amit egyéves felkészítés előzött meg. A kubai fővárosban három zsinagóga működik. A fiatalok részére vasárnapi iskolát szerveztek a Patronatóban, és művészeti csoportok is alakultak. A múlt század ötvenes éveiben a szigetországban mintegy 15.000 zsidó élt, jelenleg csak 1500-an vannak. Többségük askenázi, de jelentős a szefárdok csoportja is, akiknek saját templomuk van Havannában. A vallási és közösségi élet az elmúlt években sokat fejlődött, amihez segítséget nyújtott a Joint, valamint az USA, Kanada és a környező országok zsidó szervezetei.

Kuba. A csoportos esküvő helyszíne

Kovács

A legmagasabb szintű gyógyítás a cél

Deutsch Zsuzsa, a Mazsihisz Szeretetkórházának orvos igazgatója és Szinai T. József gazdasági igazgató a Heti TV Pirkadat című műsorában beszéltek arról, hogy a lelki ápolás mennyire fontos, valamint arról is, hogy számukra első a beteg, és csak utána jön a gazdaság.

Az orvos igazgató beszélt arról, hogy a felekezeti kórházakban, így természetesen a Szeretetkórházban is, nemcsak gyógyszerrel gyógyítanak, hanem odafigyelnek a betegek lelki világára is. Az egyházi fenntartású egészségügyi intézmények kiváló kapcsolatban vannak egymással, van egy működő, létező közösségük, ahol kölcsönösen segítik egymást. Azt is hozzátette *Deutsch Zsuzsa,* a lelki, spirituális módszerek alkalmazása mindig fontos, de idős korban kiemelten. Megjegyezte, nagyon nem mindegy, hogy az ember miként öregszik meg, nem mindegy, hogy milyen körülmények között és hol.

A Szeretetkórház működéséhez nagy szükség van nemcsak orvosokra, ápolókra, hanem olyan gazdasági szakemberekre is, mint *Szinai T. József,* akivel

Szinai T. József és Deutsch Zsuzsa

már húsz éve dolgozik együtt az orvos igazgató. Kettejük munkájának sikerét a feltétel nélküli bizalom adja, hiszen csak így tudják a legfontosabb célt elérni, a betegek legmagasabb szintű, nyugodt ápolását, gondozását, gyógyítását.

A magyar kormány jelentős összegekkel támogatja az egyházi fenntartású kórházakat, most nemrégiben állapodtak meg a Szeretetkórházzal, így ott is elkezdődhet egy jelentősebb felújítás. Szinai T. József elmondta, az egyházi kórházak azért fogtak össze, hogy az embereknek egy teljes palettát tudjanak biztosítani a születéstől a halálig. Mint a gazdasági igazgató megjegyezte, eddigi pályafutásában is azt hangoztatta, első a beteg, a második csak a gazdaság, aminek úgy kell működnie, hogy a beteget ki tudják szolgálni. A felújítás kapcsán arról tájékoztatott a gazdasági vezető, hogy a beruházás elhúzódása miatt jelenleg 44 ággyal kevesebb áll rendelkezésre a kórházban, ami bevételkiesést is jelent, de szerencsére a fenntartó, a Mazsihisz biztosít pénzt erre a célra.

Deutsch Zsuzsa arról beszélt, hogy a kórház történetében soha nem látott segítséget, támogatást kapnak a Mazsihisztől, kezdve a felújítási projekt elindításától, amelyet először a szervezet elnöke a miniszterelnöknek vetett fel, megnyerve a támogatását. Ezt követően többször is zajlottak megbeszélések a szervezet vezetése és a kormány egészségügyi irányítói között, ami sokat jelentett.

Mára a Szeretetkórház egyetemi oktatókórházként működik a gerontológia területén. Deutsch Zsuzsa elmesélte, közel harminc évvel ezelőtt látta, hogy miként működik az idősgondozás az Egyesült Államokban, az ott megszerzett tapasztalatokat szeretnék itthon is megvalósítani.

Mindezek mellett a Szeretetkórházban más kezelések is zajlanak. Az orvos igazgató megemlítette, a diabéteszesekkel foglalkozó részleget keresik fel a legtöbben, ezt követi a reumatológiai ambulancia, majd az urológiai. Van még nőgyógyászati, szemészeti, bőrgyógyászati ambulancia is.

Arra a kérdésre, hogy ezeket miből finanszírozzák, Szinai T. József elmondta, legnagyobb támogatójuk a magyar állam, az egészségbiztosítás révén. Vannak az intézménynek saját bevételei, de kapnak járadékot a fenntartó Mazsihisztől is. Az, hogy államilag finanszírozott a Szeretetkórház, azt is jelenti, hogy nem csak zsidó betegeket fogadnak, hiszen országos ellátási területtel tevékenykednek.

A Hősök Útját járták a Lipótvárosban

Ezen a márciusi vasárnapon nyári idő köszöntött a fővárosra. Ezért is nagy tömeg gyűlt össze a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában, ahonnan a Schöner Alfréd főrabbi és az Élet Menete közös kezdeményezésére meghirdetett kegyeleti séta indult.

Bevezetésként Gordon Gábor és Schöner Alfréd beszédeikben a program egyedülállóságáról szóltak, méltatva annak jelentőségét.

A séta folyamán Tóth Mihály emléktáblájánál Totha Péter Joel vezető tábori rabbi; Golopencza Illés emléktáblájánál Golopencza Pál, az embermentő fia; Bereczky Albert emléktáblájánál Berkesi Gábor református lelkész; Perlasca emléktáblájánál a család kérésére Sipos Árpád filmproducer; Sanz Briz emléktáblájánál Esther Martín Padrón tanácsos a Spanyol Nagykövetség képviseletében; a Wallenberg-szobornál Katarina Szécsi Asbrink svéd nagykövethelyettes beszélt.

A rendezvény Heisler András Mazsihisz-elnök és Gordon Gábor búcsúszavaival végződött.

IZRAELI SZÍNES

Meg szokták kérdezni Barukhot az alijázásról

meg szokták kérdezni barukhot az
alijázásról

a kérdezők többnyire három dologra
kíváncsiak

egy

milyen gyorsan lehet elérni
vagy túlszárnyalni
a magyarországi életszínvonalat
izraelben?

kettő

mivel lehet felgyorsítani
kevésbé fájdalmassá
tenni
az új-élet-kezdést?

három

inkább egyedül
inkább családdal
vagy hogyan
könnyebb az alija?

barukh ezt szokta válaszolni
ezekre a kérdésekre

egy

minden ország kultúráját
meghatározza az
hogy az ország miért jött létre

barukh szerint
izraelt
a kétségbeesés
szülte

nem a biztonságért
nem a kényelemért
nem a jólétért
jöttek palesztinába azok
akik később megalapították az ország-
ot

azért jöttek ide
hogy ne kelljen úgy tenniük
mintha mások volnának
mint
amik
akik

azért jöttek ide
hogy ne öljék meg
őket
családtagjaikat
barátaikat
és üzletfeleiket
azért
amik
akik

minden
biztonság
kényelem
és jólét
ami az elmúlt hetven évben létrejött
ennek a kétségbeesésnek
a melléktermé ke

vagyis

ha elég kétségbeesett vagy
és hajlandó vagy kétségbeesetten
dönteni
viselkedni
élni
akkor
lehet
hogy
olyan
biztonságban
kényelemben
és jólétben
lesz részed
mint magyarországon nem

mikor?
barukh nem tudja
senki nem tudja

kettő

barukhnak annak idején
azt mondták
hogy a legfontosabb
minél gyorsabban megtanulni
héberül

ezt a tanácsot azóta is
gyakran hallja

barukh úgy gondolja
hogy ez jó tanács

de barukh azt is gondolja
hogy az alija
egy
új
élet
kezdése

egy
új
élet
kezdése
pedig
a dolog jellegéből adódóan
fájdalmas

ha nem fáj
akkor valami baj van

így aztán
sokat segít
ha az ember úgy érkezik ide
hogy már tud héberül
nagyon
nagyon
nagyon
sokat
segít

de ha a hébertudás hiánya nem fáj
akkor majd más fog fájni
ugyanannyira

barukh nem tudja
hogy másnak mi fog fájni
mert minden új bevándorlónak
akit ismer
máshol fájt
de mindenkinek fájt
valahol

barukh szerint
a fájdalom eszén nem lehet túljárni

és az új bevándorló nem turista
nem expat

az alija okozta fájdalmat
csak az idő tudja csillapítani

aki
marad
és vállalja
a kétségbeesést
és fájdalmat
annak
később
lehet
hogy
jobb
lesz

három

sehogy sem könnyebb

Barukh

Április 9-én eldől: Gánc és Lapid?

Deri: Gánc és Lapid fel fogja osztani a Siratófalat

Arije Deri belügyminiszter, a szefárd hárédi Sasz párt vezetője egy gyűlésen Ofakimban figyelmeztette támogatóit, hogy a Beni Gánc és Jáir Lapid vezette centrista szövetség „fel fogja osztani a Siratófalat”, és „a sábbátot munkanappá változtatja”.

„Felejtsétek el a szép szavakat, amiket a következő hónapban Lapid embereitől hallotok majd, hogy ők szeretik a hárédiket. Itt mindenki tudja, mekkora kárt okoztak, mennyit harcoltak a judaizmus ellen. Ezek munkanappá fogják változtatni a sábbátot.”

Deri továbbá rámutatott, hogy a szövetséget Gánc Hoszen Leiszráel és Lapid Jes Átid pártja között „[a tehetősek városában] egy savyoni villában kötötték, nem pedig [a munkásosztálybeli] Ofakimban, Netivotban vagy Kirját Smonában. Őket nem érdekli a periféria.”

A pártvezér sürgetette a jobboldali Likud szavazóit, hogy inkább a Saszra szavazzanak. „A Sasz a Likud mezuzája, egy erős Sasz mindennap emlékeztetni fog arra, hogy milyennek kell lennie egy zsidó államnak. Emlékeztetjük őket arra, hogy mi a sábbáti asztal, és mi a szombati ima a zsinagógában.”

Deri ezután csatlakozott azon kevesekhez, akik kiálltak a kahanista Ocma Jehudit párt mellett.

„Vallásos emberekből áll, akikkel együtt tudunk működni. Elítélem őket? Egyáltalán nem. Együtt tudunk dolgozni olyan kérdésekben, mint a sábbát, a Siratófal, és minden más, a status quóval kapcsolatos ügyben is. Én a következő Kneszet részeként tekintek rájuk” – mondta a Kol Cháj rádióban.

Az előző kormányban 7 széket magáénak tudó Sasz a közvélemény-kutatásokon 4-6 szék körül teljesít, igaz, volt olyan felmérés is, melyen nem kaptak elég szavazatot a bejutáshoz.

A választási küszöb 3,25% Izraelben, ami 4 széknek felel meg.

Akár Gánc–Jáir szövetsége, akár a Likud nyeri a választásokat, bár különböző okokból, de gondban lesznek a kormányalakítással. Politikai elemzők szerint Gánc, előny ide vagy oda, a hárédi pártok (Jahadut Hatorah és Sasz) nélkül szinte lehetetlen helyzetbe fog kerülni, márpedig az ultraortodoxok – jelenleg – Netanjahu mellett állnak. A miniszterelnök pedig amiatt aggódhat, hogy jobboldali, illetve jobbközép szövetségesei nem jutnak be a Kneszetbe, Avichai Mandelblit főügyész vádemelésre vonatkozó bejelentéséről nem is beszélve.

A választásokat április 9-én tartják.

ujkelet.live

A dolgok internetének forradalma

Tudja a hűtőd, hogy éhes vagy? Az inged tisztában van azzal, hogy fáj a fejed? Beszél hozzád az autód? Furcsán hangzanak ezek a kérdések, a válasz pedig a feltett kérdésekre az, hogy igen. Az „okos” eszközeink ugyanis egy hálózaton keresztül összekapcsolódnak, majd különböző szoftverek és szenzorok segítségével kommunikálnak egymással. Tehát az okosóránk által mért biometrikus adataink alapján a hűtőnk pontosan tudja, hogy mikor vagyunk éhesek.

A „dolgok internete” (Internet of Things, rövidítve: IoT) egyre nagyobb szerepet tölt be az életünkben. Szakértők szerint 2030-ra várhatóan több mint 125 milliárd IoT vesz majd körül minket.

Az aktuális csúcstechnológia felhasználásán túl a dolgok internete folyamatosan igényli az innovációkat. Ha pedig innováció, akkor Izrael!

Hosszan lehetne sorolni az Izraelben kifejlesztett IoT innovációkat, de most csak párat említünk meg. Az AutoTel egy Tel-Avivban működő autómegosztó alkalmazás és szolgáltatás. A Prisma Photonics az utakat és a távvezetékeket teszi „okossá”. A Quickwy egy címke segítségével gyorsfizetést kínál az üzletekben a fogyasztóknak, a kereskedőknek pedig pontos árukészlet-nyilvántartást.

A dolgok internete technológia a befektetők számára is fontos terület. Ők az izraeli IoT startupok körében próbálják megtalálni a legjobb fejlesztőket.

Így védi Tel-Aviv az okostelefon-zombikat

Egyre többet használjuk az okostelefonunkat, és gyakran olyankor is azt nyomkodjuk, amikor inkább a saját biztonságunkra kellene figyelnünk. Olvasóink között is bizonyára vannak, akik botlottak már meg azért, mert gyaloglás közben a telefonjukat nézegették. (A cikk írója például nemrégiben törte össze így a mobilját.)

Az okostelefon-zombik egyre több problémát, sőt balesetet okoznak a közlekedésben. A figyelmetlenség nemcsak a telefonosokat sodorja veszélybe, hanem másokat is, legyenek akár gyalogosok, akár autósok. Világszerte több nagyváros is próbálkozik a probléma megoldásával, különböző módokon. Hozzájuk csatlakozik egy izraeli metropolisz is.

Telefonzombi-biztos gyalogátkelő Tel-Avivban

Fotó: Tel Aviv-Yafo Municipality

Tel-Aviv városvezetése a forgalmas Ibn Gabirol út és a David Bloch utca kereszteződésébe olyan LED-lámpákat szereltetett fel, amelyek a járdaszintről figyelmeztetik azokat, akik nem a környezetükre, hanem az okostelefonjukra fókuszálnak. A LED-csíkok a már meglévő közlekedési lámpákhoz kapcsolódnak, és azoknak megfelelően változtatják a színüket. A lámpák tehát „akadálypályát” jelentenek a telefon-zombiknak, ám a figyelmes gyalogosok útvonalát nem nehezítik meg.

Az Ibn Gabirol út és a David Bloch utca kereszteződésében lévő LED-lámpák jelenleg tesztelés alatt állnak. Ha működésük megfelel a várakozásoknak, akkor több hasonlót is telepítenek majd Tel-Avivban.

Letartóztatták, becsukták, ő meg könyvet írt a virágokról

Elég volt a nevét írni a borítékra és azt, hogy Európa – így is eljutott hozzá a levél Magyarországra, Szegedre. Ma nálunk nagyon kevesen tudnak Löw Immánuelről, aki tizenkét nyelven beszélt, komolyan vette a felebaráti szeretetet, és amikor per indult ellene, a Vöröskereszt és az amerikai kormány is a szabadon bocsátását kérte.

Első nyilvános prédikációját tartja egy szegedi templomban a leendő pap 1874-ben: „Mindenható Uram! Gondviselő Atyám! Megilletődött, hálás kebellel borulok le színed előtt és szivem mélyéből fohászkodom. Magasztallak Uram és dicsőítelek, hogy eddig segítségemre valál, hogy erőt adál és bátorságot a Te szent igéd szolgálatába lépnem, a Te igéddel foglalkoznom és Te rólad elmélkednem."

Magyarul, még szép

Akkor és ott természetes volt – ma talán meglepődik rajta az olvasó, hogy mindez magyar nyelven zajlott a zsinagógában. A fiatalember édesapja, Löw Lipót vezette be a zsinagógába a magyar nyelvű prédikációt. Löw Lipót főrabbit megfigyelte, „nagy magyar hazafiként" tartotta számon a bécsi titkosrendőrség. Tüntetőleg magyaros ruhában járt, fiait a szegedi piaristákhoz járatta iskolába. Közülük a később híressé vált Immánuel Berlinben tanult tovább, aztán hazatért Szegedre. Az első szegedi gyorsírók egyike volt, iránymutatása alapján katalogizálták a Somogyi Könyvtár gyűjteményét, az árvíz idején anyjával együtt mentette a bajba jutott embereket. A magyar, a német és a héber mellett még kilenc nyelvet ismert. Otthon volt a magyar irodalomban és a növénytanban is, tudományos kérdésekben sok emberrel levelezett a világban, és úgy is eljutott hozzá a küldemény, ha csak ennyi volt a címzés: Löw Immánuel, Európa.

Egyik meglepetéstől a másikig olvas, aki találkozik Löw Immánuel (1854–1944) életútjával az interneten. A szellemi hagyatékát gondozó Löw Heritage Alapítvány tervezi, hogy idővel minden munkáját elérhetővé teszi a világhálón. Most Virág és vallás címmel megjelentette az egykori szegedi főrabbi válogatott műveinek első kötetét. A Scolar Kiadó által jegyzett könyvet *Hidvégi Máté* és *Ungvári Tamás* szerkesztette. Szerepelnek benne vallási tárgyú beszédek mellett emlékbeszédek Kossuth Lajosról, Széchenyi Istvánról, Deák Ferencről, Arany Jánosról. A könyv elején lévő mély életrajz arról is képet ad, mekkorát változott a magyar társadalom a tudós ember idős korára, legalábbis ami a más vallású, kultúrájú magyar ember iránti tiszteletet, toleranciát, a megértés szándékát illeti. Az 1902-re megépült új szegedi zsinagóga avatásán még a helyőrség tisztjei is ott voltak, és vigyázzba álltak, amikor a tóratekercseket hozták. Húsz évvel később, mialatt vizsgálati fogságban tartották Löw főrabbit, pesti katonatisztek beverték háza ablakait.

Igazi koncepciós per

Hogyan lesz egy szegedi tudós az országos politikát eluraló agresszivitás áldozatává? 1920. április 20-án két férfi járt nála. Holland újságok munkatársaiként mutatkoztak be, beszélgettek vele. Pár nap múlva egyikük írása megjelent – a budapesti Nemzeti Újságban. A cikket felháborodva idézte az országgyűlésben egy képviselő. Úgy találta, a főrabbi kijelentései sértik a magyar ember előtt szent érzelmeket, és ezt a törvénynek meg kell torolnia. Hamarosan Bottka Sándor szegedi rendőrfőkapitány jött konflissal Löw Immánuelért, elvitte kihallgatásra, majd fogdába zárták. A főrabbi kijelentette, olyan mondatokat tulajdonított neki az újságíró, amiket nem mondott. Felségsértés, osztály, nemzetiség és hitfelekezet elleni gyűlöletre izgatás és a kormányzó megsértése volt a vád ellene. Az eljárás iránt a magyaron kívül a világsajtó is érdeklődött. A holland királynő, az osztrák és a német külügyminisztérium, az amerikai kormány, a Nemzetközi Vöröskereszt is kérte a szegedi pap szabadon bocsátását. A két újságíróról a perben elhangzottak alapján valószínűsíteni lehet, hogy provokátorok voltak: Löw előtt jártak politikusoknál is, de azok „bizalmas értesítésnek köszönhetően" nem nyilatkoztak nekik. Egyikük később felajánlotta, hogy hajlandó kiadni a megbízóit, mert azok nem fizettek, de ezt Löw védelme nem fogadta el. Ahogy az életrajz fogalmaz, „ennek a klasszikus koncepciós pernek valódi okai homályban maradtak". A főrabbit 1920 júniusában a főbb vádpontok alól fölmentették. A kormányzó megsértéséért sem büntették, mert Horthy Miklós 1921 októberében kegyelmet gyakorolt. Még 1920 júliusában Haller István miniszter – aki a Löw-perben több nyilatkozatot is tett – benyújtotta a zsidók egyetemi tanulását korlátozó numerus clausus törvényjavaslatot, a nemzetgyűlés pedig szeptemberben megszavazta.

Löw Immánuel unokáival, Varró (Weisz) Károly ügyvéddel, Löw Terikével és menyével, Löw Lipótné Hajdú Verával Szegeden 1936-ban

Fotó: Liebmann Béla (Hidvégi-gyűjtemény)

A szegedi pap tizenhárom hónapig volt vizsgálati fogságban, ezalatt elkezdett dolgozni a Die Flora der Juden (A zsidók növényvilága) című könyvén, amelyet élete fő műveként tartanak számon. Élt tovább, ahogyan lehetett. 1944. január 20-án volt 90 éves. Ez alkalomból lapunk, a Délmagyarország egész oldalas írást közölt róla, Szigethy Vilmos beszélgetett vele. Aztán nem sokkal később megérhette az idős tudós, hogy karosszékében egy szekér platójára emelve vitték a téglagyárba, a menetben hajtott többi szegedi zsidóval együtt, az utcai nézelődők gúnyos megjegyzéseitől kísérve. A téglagyárban megfázott, tüdőgyulladást kapott, és deportálás közben Budapesten halt meg, július 19-én.

Fizettek az életéért

– Szegedről is ezreket hurcoltak Auschwitzba. 1944 nyarán 440 ezer magyar zsidót deportáltak oda, és közülük 420 ezret rögtön megöltek. Őrá nem ez a sors várt volna, mert rajta volt a Kasztner-féle listán – mondja Hidvégi Máté, a kötet egyik szerkesztője, az életrajz szerzője. – Kasztner Rezső kolozsvári ügyvéd, cionista vezető tárgyalt és megállapodott Eichmann-nal a deportálások közepette, hogy a nácik sok pénzért életeket adnak cserébe. Végül Svájcba engedtek kijutni 1686 magyar zsidót. A megmentettek között volt Szondi Lipót pszichiáter és több rabbi. Erre a Kasztner-vonatra került volna föl Löw Immánuel is, ha életben marad.

Miért tanulságos most megjelentetni az írásait? A hagyatékot gondozó alapítvány szerint azért, mert Magyarországon kevesen ismerik. A magyar zsidó tudomány két másik világhíressége közül Scheiber Sándor főrabbi, nyelvész, irodalomtörténész (1913–1985) munkája ismert, Goldziher Ignác hebraista és iszlámkutató (1850–1921) életművét azonban inkább a szaktudósok tartják számon. – Kairóban viszont ma egy jobb könyvesboltban több mai kiadású, arab nyelvű könyv kapható Goldzihertől, egyiptomi középiskolásoknak is tudni kell a nem arab iszlámtudós nevét – mondta Hidvégi Máté. – Löw ugyanekkora név külföldön. Idén január 10-én egy német lapban hivatkoztak a Flora der Judenre. Életében őt tartották az egész világon élő legnagyobb zsidó tudósnak. Az emberek Szegeden is tisztelték, és büszkék voltak városuk szülöttjére.

A vallások közötti párbeszéd híve volt, jeles református és katolikus papok voltak a barátai és tisztelői között. A szeretet parancsát hirdette, ő akarta, hogy a szegedi zsinagógában a leghangsúlyosabb felirat a felebaráti szeretetről szóló alaptanítás legyen. Különben pedig magányos volt, és mindenki fölé magasodott – képletesen és szó szerint is. Édesanyám, Dávid Katalin művészettörténész úgy emlékszik rá, hogy meglepően magas férfi volt. Szeged vezetése a deportálások idején pedánsan végrehajtotta az utasításokat, nem próbálta megmenteni zsidó polgárait, őt sem. A szegedi városi közgyűlés a háború után eldöntötte, a mai Gutenberg utcát Löw Immánuel utcává nevezik át. Aztán ezt a határozatot nem hajtották végre.

Ezért nem ment

Löw Immánuel válasza és magyarázata egy elutasított állásajánlatra, 1902-ből: „...Hozzájárul ehhez, hogy itt absolute meg vagyok elégedve és magamnak megtisztelőbb helyet, mint apámét, nem tudok képzelni. A szegediek vártak reám s rizikóra hazahívtak: most, hogy talán nekik tisztelet, ha én itt maradok, ezt nem hálálhatom meg azzal, hogy itt hagyom őket."

Bakos András/Délmagyarország

Rózsát Rózsának

Günter Morsch, a sachsenhauseni koncentrációs tábor emlékhelyének vezetője szerint az államnak nem könnyű az antiszemitizmus ellen harcolnia.

Óva int attól, hogy a németek büszkék legyenek az emlékezéskultúrájukra.

A 65 éves történészprofesszor, Günter Morsch a Freie Universität Berlin Politikai Tudományok Otto Suhr Intézetének oktatója. 1993 óta ő vezeti a Sachsenhausen Emlékhelyet és Múzeumot. 1997 óta a Brandenburgi Emlékhelyek alapítványának is ő a vezetője.

A sachsenhauseni koncentrációs táborban 1936-tól 1945-ig több mint 200.000 embert tartottak fogva: politikai foglyokat, zsidókat, szintiket, romákat, Jehova tanúit, homoszexuálisokat. Tízezreket megöltek. A tábor felszabadulásának évfordulóján rendezett megemlékezésen az egykori foglyok közül hét túlélő vett részt. Többségük Kelet-Európában született, és gyermekként került Sachsenhausenba. Az egyik túlélő, Karl Stenzel kommunista ellenálló 2012-ben hunyt el. Utolsó beszédét szinte már csak suttogva tudta elmondani, annyira gyenge és reményvesztett lett élete végére. Azt mondta: „Mi, valamikori koncentrációs tábori foglyok, csődöt mondtunk! Azt hittük, hogy a világ tanul a tapasztalatainkból, hogy ezután jobb lesz, hogy nem fognak népeket legyilkolni és többé nem lesz rasszizmus és háború. De mit kezdett a világ a tapasztalatainkkal?!"

Keserű a tanulság! Hasonlóan pesszimista a hangja csaknem valamennyi nagyobb tábor fogolybizottságának is. Ez 2009-ben Berlinben, a szövetségi elnöknek átadott végrendeletükből derült ki. A túlélők valóban hittek abban, hogy a civilizáció történetében olyan törés volt ez, ami meg fogja változtatni az emberiséget. Mintha nem okultunk volna a történelemből! – sóhajt fel az igazgató. Jelen volt a korábbi táborlakók „végrendeletének" megfogalmazásánál, és próbálta elmondani a lágerekben lejátszódott rettenetes történeteket, de egyre nehezebbé válik számára a jövőben való bizakodás. A fogolytársak a szívéhez nőttek, és sajnálja, hogy közülük nem kevesen csalódottan haltak meg. Bár meggyőződése, hogy a dolgokat nem szabad ennyire sötéten látni, de örül annak, hogy a többségük nem éli meg azt, ami jelenleg is sok helyen történik.

A közelmúltban Németországban is sok rettenetes dolog esett meg: zsidó iskolások letámadása, kipát viselők megverése, zsidóellenes akciók. Sokan meglepődtek az Echo zenei díjának odaítélésekor, amikor kiderült, hogy az auschwitzi foglyokról megvetően rappelő együttest tüntettek ki. Vagy amikor maga a Zsidók Központi Tanácsa óvta az embereket a kipa nyilvános viselésétől, mert előre látták, hogy az imént említett esetek megtörténhetnek.

A német egység létrejötte után Brandenburgban is létezett a masszív jobboldali extrémizmus, a rasszizmus irányába ható erős nyomás. 1992-ben Sachsenhausenban felgyújtották a zsidó barakkokat. Voltak gázpisztolyos támadások, sőt Heil Hitler!-es felvonulás is. 2002-ben szélsőségesek levágott disznófejeket raktak a wöbbelini koncentrációs tábor emlékhelyére. Horogkeresztet rajzoltak és elferdített közmondásokat aggattak a fákra a belowi erdőben. Az állam akkoriban sikeresen közbelépett, mozgósították a civil társadalmat. De a gyűlölet megmaradt. Öt-hat éve azt látjuk, mindenekelőtt Dél-Brandenburgban, főkét Cottbusban, hogy erősen növekvő tendenciát mutat a szélsőjobbos aktivitás. Ezt korábban alábecsültük – szögezi le keserű tapasztalatát riportalanyunk.

A menekültkrízis ellenérzést ébresztett minden iránt, ami modern, nyitott, toleráns és szabad szellemű – szögezi le.

Josef Schuster, a Zsidók Központi Tanácsának elnöke az antiszemitizmus új keletű láthatóságáról beszél. A felmérések évek óta azt mutatják, hogy Németországban az emberek 15-20 százaléka antiszemita vagy hajlamos az antiszemitizmusra. Az utóbbi időben megszűntek a gátlások. Gyakran és leplezetlenül hangzanak el az eddig elfojtott gyűlölködő kijelentések – vonja le Morsch keserűen a tanulságot. Ez korábban nem fordult elő.

A menekültek is hozzák magukkal az antiszemitizmust: sok arab bevándorló zsidó- és Izrael-képe és kritikája Izrael elutasításából fakad.

De ezt nem választhatjuk el a német antiszemitizmustól – szögezi le riportalanyunk. – Az nem segít, ha most ujjal mutogatunk a szírekre! – vallja meggyőződéssel. A fejükben lévő antiszemita képek nagyon hasonlítanak a német antiszemitákra jellemző elképzelésekhez.

Nem olyan régen a zsidókkal való szolidaritás kifejezésének és az antiszemitizmus elleni tiltakozásnak a jegyében Németországban sokan hordtak kipát. Maga a zsidó közösség szólította fel erre a berlinieket. Ezt az akciót Morsch nem tartja szerencsésnek.

Amit a civil társadalom eddig tett, abban csak csalódni lehetett. Az utóbbi évek állandó mozgósításával túlságosan kifárasztották az embereket. Mindenkire szükség van, de fontos a következetes állami cselekvés is: a tanároknak korábban kellene fellépniük az antiszemita jelszavak ellen – jelentette ki mély meggyőződéssel Morsch. A kilencvenes évek második felében nagyon sikeres volt a rendőrség és az ifjúsági bírák gyors reakciója, amivel visszaszorították a jobboldali szélsőségeseket.

Vandalizmus és zsidóellenes falfirkák újabban ritkán fordulnak elő az emlékhelyeken. Kivételt csak egyetlen diák képez, aki horogkeresztet rajzolt az egyik tábor vendégkönyvébe. Németországban megváltoztatták az emlékhelyek funkcióját: olyan intézményekké alakultak át, ahol viták folynak. Kérdéseket tesznek fel, nem kész képet adnak a történelemről. És nemcsak az áldozatokról, hanem a tettesekről is beszélnek, elemzik a struktúrájukat és a motivációjukat.

Sajnos a fiataloknál erősen csökkent az általános tudásszint: alapvető kérdéseket tesznek fel az idegenvezetőknek, például hogy mit jelent a nemzetiszocialista diktatúra, vagy hogy mi volt a különbség az SS és az SA között.

Egy felmérés szerint 2017-ben tíz diákból négy nem tudta, hogy mi történt Auschwitz-Birkenauban. Az oktatásban többek között emiatt is nagyobb teret kellene kapnia elmúlt századunk és napjaink történelmének – véli a volt koncentrációs táborokat felügyelő tisztségviselő. – Nem koncentrálhatunk kizárólag a holokausztra, amely kétségtelenül páratlan bűntett volt. Semmilyen más népcsoportot nem akartak a nácik kisgyermekektől kezdve az aggastyánokig, azaz totálisan kiirtani. A megsemmisítő politika vég nélkül sodorta el hullámaival zsidók, betegek, kirekesztettek, homoszexuálisok és az úgynevezett „alsóbbrendű" szlávok tömegeit.

Németországban 1995-től beszélhetünk komoly koncentrációstábor-kutatásról. És a következő kutatás már 5-10 éves késésben van. Az emlékhelyek modern történelmi múzeumokká alakítása a német egység terméke. Meg kellett szüntetni a bizalmatlanságot Németország normalizálódásával kapcsolatban.

Hamarosan eljön az az idő, amikor már nem lesznek közöttünk azok a tanúk, akik elmondhatnák saját tapasztalataikat a nemzetiszocializmus rémtetteiről. Ez is megnehezíti majd azt, hogy a történelemről beszéljünk – szögezi le Morsch igazgató.

Időközben sok egyéni emlékeztető került elő, mint például Rosa Broghammer szomorú története – jegyzi meg a professzor. A Fekete-erdőből származó fiatal nő egy francia hadifoglyot szeretett, ami ugye tiltva volt. A férfit agyonlőtték, Rosa Broghammert pedig Ravensbrückbe, majd Sachsenhausenba hurcolták. Rosa a tábor felszabadulása után nem sokkal meghalt. Kicsi fiát, akit a szülei bujtattak, nem láthatta. Elindult egy kezdeményezés „Rózsát Rózsának" elnevezéssel. Hihetetlenül sok diák vett részt ebben az akcióban, és mind a mai napig eljárnak az emlékhelyre és gyászolják Rosát.

(Der Spiegel, Nr. 19/5, 05. 2018, Deutschland, „Die Bewährungsprobe kommt erst jetzt")

Összeállította és fordította: Benyó Marianna

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Közös képviselet, társasházkezelés, ingatlanközvetítés, ingatlankezelés Budapesten. Dr. Bíró Anna, 06-70-505-9394, 06-70-383-5004, info@drbiroanna.hu

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, +36-20-934-9523, rcontact@t-online.hu

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Sar-El program! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Indulási dátumok: május 19., június 16. Információ és jelentkezés: janos.deutsch76@freemail.hu, +36-20-233-8454, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Eltartási, illetve életjáradéki szerződést kötne egészségügyben dolgozó hölgy idős személlyel ingatlanért. Havi juttatás megállapodás szerint. 06-20-388-8987.

Idősgondozást vállalok hétvége kivételével naponta 12–15 óra között. 06-20-213-1458.

Középkorú hölgy eltartási vagy életjáradéki szerződést kötne. 06-30/621-3857.

Halálozás

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy 76 éves korában elhunyt a Budapesti Zsidó Hitközség közgyűlésének tagja, a Számvizsgáló Bizottság elnöke, a dél-pesti körzet alapító tagja, Budai Lászlóné. Élete nagy részében a közösségért tevékenykedett. Mindent megtett azért, hogy a körzetet elismerjék, elfogadják.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk **Önt** a **Magyar Holokauszt emléknap** alkalmából rendezett, a **Mensch Nemzetközi Alapítvány** által alapított **Igaz Ember-díj** (Mensch for All Seasons) átadó ünnepségére.
A díjátadón beszédet mond **Heisler András** a MAZSIHISZ elnöke valamint **Geiger Steven András**, a Mensch Nemzetközi Alapítvány alapítója.
Az idei (posthumus) díjazottunk **Kálmán Imre**, zeneszerző.
A díjat átveszi **Kálmán Yvonne**, a zeneszerző leánya.

Az este meghívott vendége: **Benedek István Gábor**, akinek legújabb, Kálmán Imréről írt könyvét **Szepes Erika**, a Nagy Lajos Irodalmi és Művészeti Társaság elnöke mutatja be.

Helyszín:
Budapesti Operettszínház
Kálmán Imre Theátrum
Budapest, Nagymező utca 17.
1065

Időpont:
2019. április 16. 19.00

További információ: mensch@mensch.hu

Az eseményen közreműködik: **Szakcsi-Lakatos Béla, A Budapesti Operettszínház művészei: Oszvald Marika, Kalocsai Zsuzsa, Fischl Mónika, Vadász Zsolt, Szendi Szilvi, Csere László, Lévai Enikő, Laki Péter, Faragó Alexandra,** valamint **Neumark Zoltán** és a **Sabbathsong Klezmer Band**.

Programajánlat

ÁPRILIS

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Április 1. (hétfő) 19 óra: Szenes Hanna – zenés est
Április 3. (szerda) 19 óra: Márki-Zay Péter
Április 4. (csütörtök) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig – a március 27-i előadás ismétlése
Április 8. (hétfő) 19 óra: Szervét Tibor rendhagyó estje
Április 10. (szerda) 19 óra: Rejtő–Nádasi: Balfácánok – kabaré
Április 11. (csütörtök) 19 óra: Végszó: Börcsök Enikő
Április 14. (vasárnap) 19 óra: A Pulitzer-ügy – doku-dráma
Április 15. (hétfő) 19 óra: Oroszzsidó dallamvilág
Április 16. (kedd) 19 óra: Platón: A védőbeszéd – monodráma
Április 17. (szerda) 19 óra: Mata Hari – zenés életrajz
Április 18. (csütörtök) 19 óra: Pördülj! – Gyöngyő és Rímes Zsolt koncertje
Április 23. (kedd) 19 óra: Koncz Zsuzsa
Április 25. (csütörtök) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig
Április 28. (vasárnap) 19 óra: Bajnai Gordon
Április 29. (hétfő) 19 óra: Oroszzsidó dallamvilág
Április 30. (kedd) 19 óra: Heller Ágnes-est

Budai Micve Klub
(II. Frankel Leó út 49.)

Április 7. (vasárnap) 10 órától 15 óra 30-ig: Képek a zsidó nő 20. századi magyarországi történetéből. Kutatók rendhagyó találkozója a Frankel-zsinagógában.
Április 14. (vasárnap): Élet Menete
Április 19–27-ig: Peszách
Április 28. (vasárnap) 18 óra: Zsidóság és irodalom – irodalmi beszélgetések. A sorozat első vendége: Nyáry Krisztián. Beszélgetőtársa: Nógrádi Gergely.

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

Minden (hétfői) program 15 órakor kezdődik.
Április 1.: Breuer Péter előadása az EP és az izraeli választások és az Élet nagykanállal c. témát taglalja.
Április 8.: Merre tovább, Európa? Tények és illúziók. Vendégeink: Németh Péter (Népszava) és Kaczvinszky Barbara (szerkesztő, rendező, újságíró).
Április 15.: Deák Gábor mispochológus meglepetésvendéggel, aktuális látnivalókkal jön hozzánk.
Kívánunk mindnyájuknak kóser, békés peszáchot!

Hírek, események röviden

– **Magén István képzőművész** Pesti Siratófal című kiállítását 2019. április 17-én, szerdán, 17 órakor nyitja meg dr. Feledy Balázs művészeti író a Csányi5 Galériában (1077 Budapest, Csányi utca 5.). Megtekinthető hétfőtől csütörtökig és vasárnap 14-től 18 óráig, pénteken 9-től 14 óráig. Szombaton zárva. Az alkotó szeretettel várja május 9-ig minden művészetet kedvelő barátját és ismerősét.

– **Adomány.** Schmelcz Gabriella 20.000 Ft-ot, Szántó Péter 30.000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítése céljából.

– **Dr. Szita Szabolcs,** az MTA doktora, a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány volt igazgatója, a Soproni Egyetem professor emeritusa a Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat kitüntetést vehette át március 15-e alkalmából. Gratulálunk!

– **Az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban** elesett zsidó honvédek emlékére a Batthyány-örökmécsesnél a Mazsihisz nevében koszorút helyezett el Apró József, az 56-os Hagyományőrző Veteránok Világszövetségének elnöke, valamint dr. Tenke Sándor titkárhelyettes és Kovács János ny. ezredes, egyesületi tagok.

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Ápr. 5.	Szombat reggel Ápr. 6.	Péntek este Ápr. 12.	Szombat reggel Ápr. 13.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.00	9.00	18.00	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	10.00	19.00	10.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.10	8.00	19.20	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.10	8.00	19.20	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	19.10	9.00	19.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Vörösmarty u. 8.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	19.00	9.00	19.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	19.00	8.00	19.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	19.00	8.30	19.00	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

A zuglói körzet pénteki (18.00) és szombati (9.30) istentiszteleteit továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker., Laky Adolf utca).

NAPTÁR

Április 4. csütörtök	Ádár 2.28.	Jom kippur kátán
Április 5. péntek	Ádár 2.29.	Gyertyagyújtás: 7.00
Április 6. szombat	Niszán 1.	Szombat kimenetele: 8.07
		Újhold
Április 12. péntek	Niszán 7.	Gyertyagyújtás: 7.10
Április 13. szombat	Niszán 8.	Szombat kimenetele: 8.18

2019. április 7-én, vasárnap, délelőtt 10 órától kb. 12.30 óráig, igény esetén tovább...☺
a Hunyadi téri templomkörzet
GENERÁCIÓK KLUBJA
(VI. Hunyadi tér 3. I. emelet)

RUHABÖRZÉT szervez, amely térítésmentes!
Nagy választék, sok új és keveset hordott, divatos, használható holmi újszülöttek, gyermekek, kiskamaszok, kamaszok, férfiak és nők részére, kisebb-nagyobb, XXL-es méretben is!!!
Várunk mindenkit, zsinagógakörzetek, klubok, szervezetek, alapítványok stb. Őrzött esemény ☺

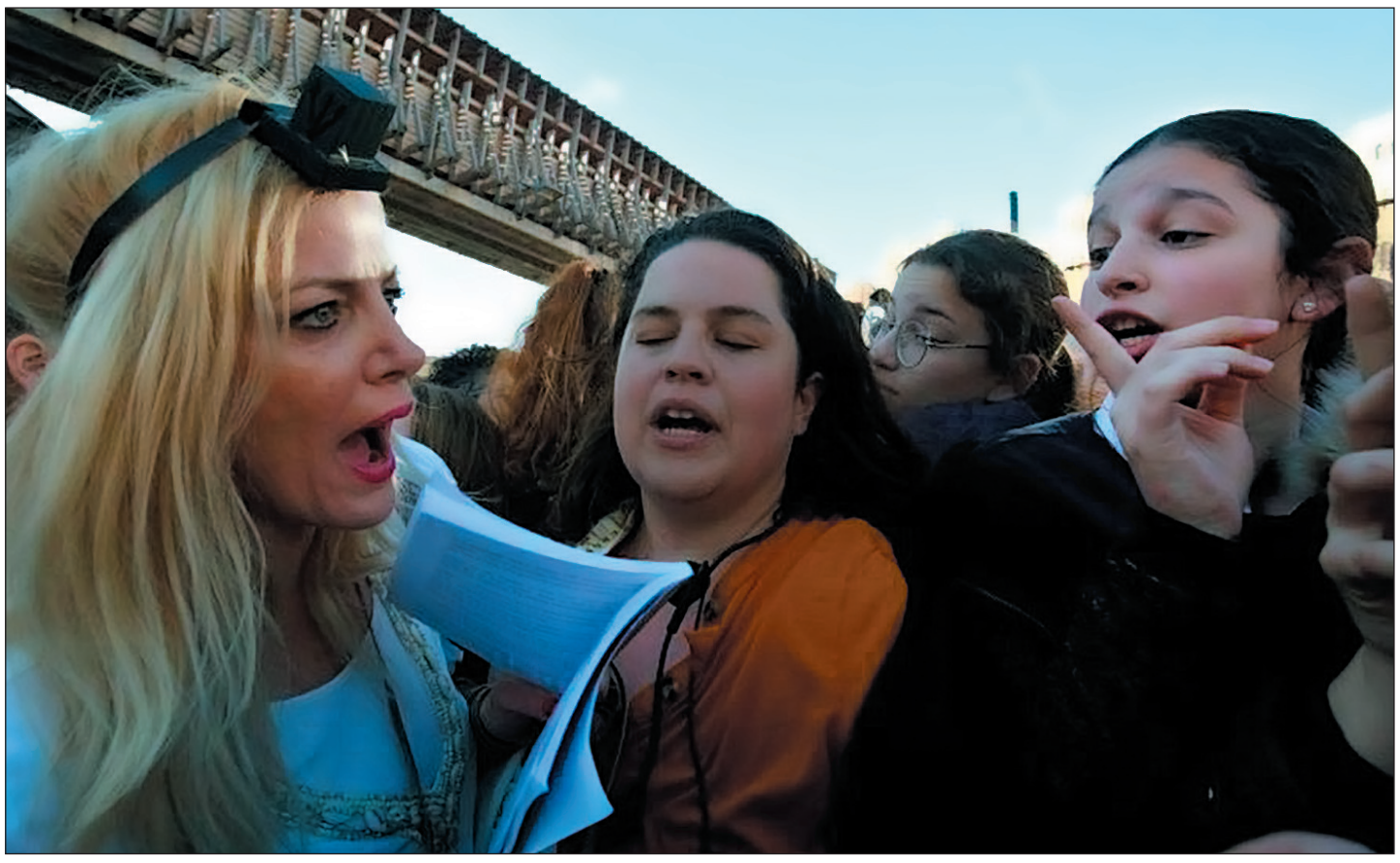

Fotó: AFP

„NŐNAP” A SIRATÓFALNÁL

Sok száz ultraortodox tüntető erőszakosan, dulakodással próbálta megakadályozni, hogy egy reformirányzatot képviselő feminista női csoport saját vallási szabályai szerint imádkozhasson a jeruzsálemi óváros legszentebb zsidó helyénél, a Siratófalnál – jelentette a Jediót Ahronót című újság honlapja, a ynet.

A rendőrség kordonnal próbálta elkülöníteni egymástól a Fal asszonyai nevű feminista csoport tagjait, akik az új zsidó hónap kezdetén tóratekercseikkel a megszokott helyükön próbálták elmondani imáikat.

A dulakodásban többen könnyebben megsérültek, majd a rendőrség az imádkozó nőket kivezette a Siratófal előtti térről egy számukra kijelölt, távolabbi, oldalsó részre, hogy ott folytassák szertartásukat.

A rendőrség szóvivője szerint a feminista vallási reformcsoport provokációt követett el, de ezt a csoport képviselői visszautasították. Szerintük a rendőrség cserbenhagyta őket, mivel harminc éve minden új hónap kezdetén ugyanazon, a mostani összetűzést kiváltó helyen imádkoznak, és ezt a helyet biztosítani kellett volna számukra.

Az ultraortodoxok tiltakozását a helyi média szerint éppen a harmincadik évforduló ünnepsége okozta, és nem a véletlenül éppen erre a dátumra, a második ádár hónap első napjára eső nemzetközi nőnap.

Az Izraelben vallási monopóliummal rendelkező ultraortodoxok nem tekintik a judaizmus legitim képviselőinek a másféle zsidó vallási irányzatokat, nem fogadják el, hogy a nők a férfiakhoz hasonló módon, tóratekercsekkel és imakendőkkel imádkozhassanak, valamint ellenzik a férfiak és nők közös helyen, nemek szerinti elkülönítés nélküli szertartásait.

Az amerikai zsidóság többségét kitevő konzervatív és reformjudaista irányzatok képviselői támogatják az asszonyok ügyét, és helyet követeltek maguknak a Siratófalnál, ami az utóbbi években komoly konfliktust okozott Izrael és az Egyesült Államok zsidósága között.

A vita megoldására néhány éve koedukált imádkozóhelyet alakítottak ki a Siratófal közelében, de a reformirányzatok képviselőinek jelentős része elutasítja elkülönítésüket, és továbbra is a Fal melletti hagyományos területen szeretné megtartani szertartásait.

atv.hu

Jelzések

ÖNINTERJÚ

– Hú de rejtelmes, rabbi úr! Miféle jelzésekre gondol?

– Hát nevezhettem volna riasztásnak is, csak nem akartam az olvasót megijeszteni!

– Bombariadó?

– Rosszabb! Az élet rendjének megfelelően sorra mennek el öregjeink! Médiáink méltó módon elbúcsúztatják őket, azután nyomuk vész.

– Mi az, hogy nyomuk vész?

– Eltűnnek a zsidó látókörből! Ez alighanem, sőt biztos, hogy a 75 éve tartó vegyesházasság-folyamat következménye!

– És mit lehet tenni ennek megállítására?

– Rövid leszek: semmit!

– Vagyis hamvasztanak, szórnak, keresztény temetőbe temetnek?

– Így van!

– De kinek szólnak akkor a jelzések?

– A hitközségnek! Például a médiának!

– ???

– Ne parentálják el az elhunytat olyan mondatokkal, mintha vallásos, hagyománytisztelő, noch da zu ortodox életmódot folytató ember lett volna!

– És ha olyan volt, de temettető családja már nem az?

– A leszármazottak lehet, hogy már nem is zsidók!

– Akkor ők nem a zsidó temetőbe fognak járni sírlátogatásra!

– Persze hogy nem! De az „átmenet” már látható a Kozmában!

– Mi az „átmenet”?

– Nem is oly távol a bejárattól már fotó van a sírkövön, ami vallási tilalomba ütközik!

– Ez az „átmenet”?

– Szó szerint átmenet! A Kozma 6.-ból a Kozma 8.-ba!

Kardos Péter
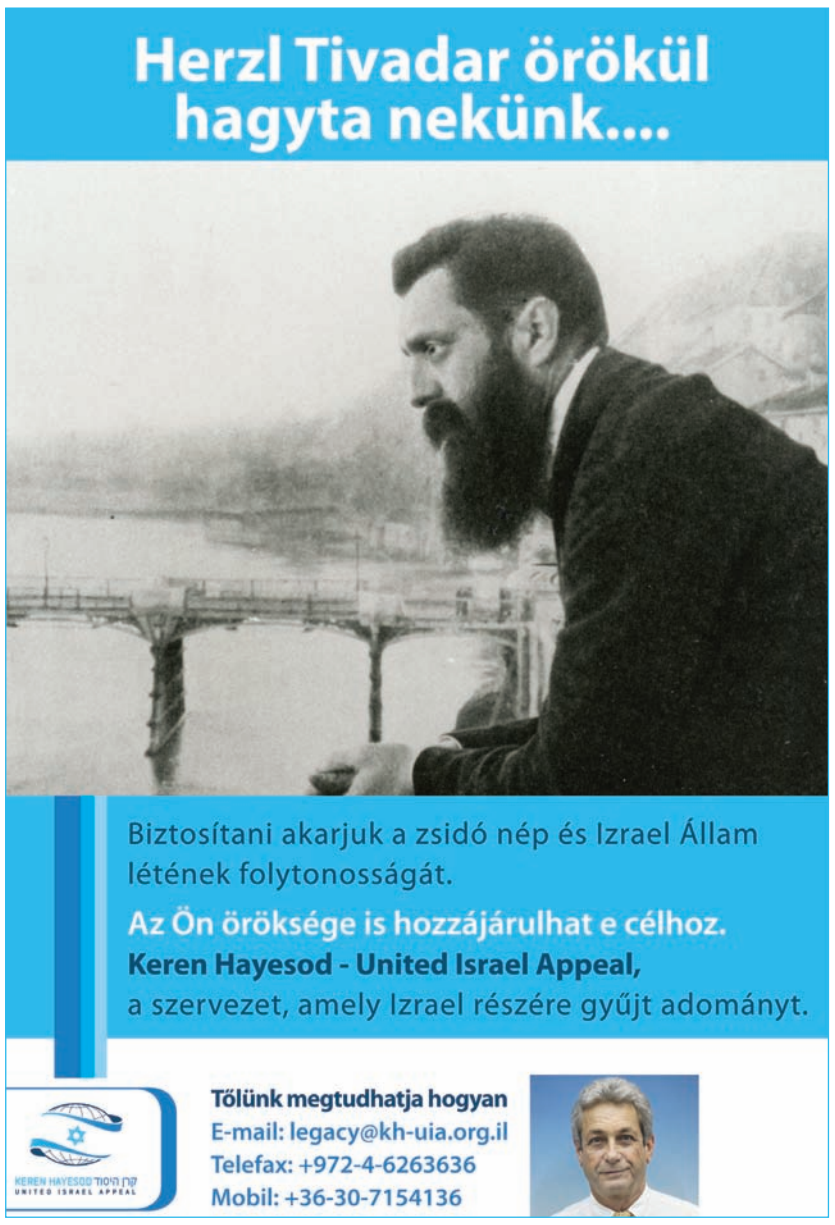
...és ideje van a nevetésnek